

**Національний університет
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
Кафедра загальноправових наук**

**Матеріали для опанування курсу
навчально-наукового семінару**

НАВЧАЛЬНІ СУДОВІ ПРОЦЕСИ

I. Джерела права Нормативно-правові акти, судова практика

(тексти документів шукайте в базі на сайті www.rada.gov.ua, <http://zakon1.rada.gov.ua>)

1. [Цивільний процесуальний кодекс України](#), затв. ЗУ від 18.03.2004 // Відомості ВРУ. — 2004. — № 40-41. — ст. 492. (див.: ст. ст. 193, 302). Порів.: [Цивільний процесуальний кодекс України](#), затв. ЗУ від 18.07.1963 // Відомості ВР УРСР. — 1963. — № 30. — ст. 464 (див.: ст. 194). Див. також: *Зейкан Я. П.* Коментар цивільного процесуального кодексу України: За станом на 7.10.2005. — К., 2006. — 559 с.
2. [Кримінально-процесуальний кодекс України](#), затв. Законом УРСР // Відомості ВР УРСР. — 1961. — № 2. — ст. 15 (див.: ст.ст.: 49, 318, 301-1, 362, 363, 267).
3. [Господарський процесуальний кодекс](#), затв. ЗУ від 06.11.1991 // Відомості ВРУ. — 1992. — № 6. — ст. 56 (див.: ст. 74).
4. [Кодекс адміністративного судочинства України](#), затв. ЗУ від 06.07.2005 // Відомості ВРУ. — 2005. — № 35-37. — ст. 1358 (див.: ст. 152).
5. [Регламент Конституційного Суду України](#), затв. Рішенням КСУ від 5.03.1997 // Офіційний вісник України. — 1997. — № 20. — ст. 87.
6. [Регламент Пленуму Верховного Суду України](#), затв. Постановою Пленуму ВСУ від 10.06.2002 №7 // Бізнес:законодавство та практика. — 2002. — № 17.
7. [Статут Международного Суда ООН](#), схв. 26.06.1945 (чинний з 24.10.1945) (див.: ст.ст. 43-46).
8. [Регламент Європейського суду з прав людини \(Rules of Court\), Case law](#)
9. [Римський статут Міжнародного кримінального суду](#), схвалений в Римі 17.07.1998, Україна приєдналася відповідно за Угодою та відповідно до Закону «Про приєднання України до Угоди про привілеї та імунітети Міжнародного кримінального суду» № 254-V від 18.10.2006. Чинний з 19.11.2006.
10. [Постанова Пленуму Верховного Суду України](#) від 24.10.2003 № 8 «Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві» (див.: п. 19).
11. [Судова практика у справах](#) про злочини неповнолітніх і втягнення їх у злочинну діяльність, Верховний Суд Судова палата у кримінальних справах ВСУ від 29.08.2003 (див. розділ 3).
12. [Єдиний державний реєстр судових рішень](#) (Україна)
13. [Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ](#)
14. [Регламент Лондонського міжнародного третейського суду](#)
15. Інші нормативно-правові акти — згідно з правилами та/чи матеріалами НСП (конкурсу).

II. Підручники і посібники

1. *Бігун В. С.* [Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі](#). — К. Юстініан, 2006. — 272 с. (Див.: С. 71 та підрозділ 3.2 «Конкурс ім. Ф. Джессапа — «олімпійські ігри» студентів-правників». Попередні редакції деяких статей, які увійшли до книги, див. також за лінком: <http://www.justinian.com.ua/author.php?id=19>).
2. *Бетс де Герман.* [Искусство говорить на суде](#) // Профессия адвоката. Сборник работ о французской адвокатуре. — Москва: Статус, 2006. — С. 224—262.
3. *Бойл Ф., Капс Д., Плауден Ф., Сендфорд К.* [Організація професійної діяльності юриста](#): теорія і практика / Перекл. з 2-го англ. вид. (*A Practical Guide to Lawyering Skills*) — К. : Знання, 2006. — 478 с.

4. Бубир В. В., Брунь О. П., Корж В. П.. Промова прокурора у судових дебатах: Навч.-метод. пос. — Х., 1997. — 109 с.
5. Гаррис Рихард. [Школа адвокатуры](#). — М.: Автограф, 2001. — 352 с.
6. Сергеич Петр. [Искусство речи на суде](#). — К. : Техніка, 2005. — 368 с. (теж: *Сергеич Петр. Искусство речи на суде*. 3.изд. — Тула : Автограф, 2000. — 320 с.)
7. Судебные прения по уголовным делам: Учеб. Пособие. — Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1992. — 128 с.
8. Ивакина Н. Н. Культура судебной речи: Учебное пособие. — М. : Изд- во БЕК, 1995. — 334с.
9. Макаркин А. И. Состязательность на предварительном следствии / В.В. Вандышев (науч. ред.). — СПб. : Юридический центр Пресс, 2004. — 263 с.
10. Молдован В.В., Кацавец Р.С. Судова риторика: практикум. К., 2006. — 200 с.
11. [Обвинительная речь](#) // Википедия.
12. *Профессиональные навыки юриста: Опыт практического обучения* / Ред. Л. А. Воскобитова, Л. П. Михайлов, Е. С. Шугрина. — М.: Дело, 2001.
13. Шшикин С. А. Состязательность в гражданском и арбитражном судопроизводстве / Московский гос. ун-т им. М.В.Ломоносова. Юридический факультет. — М. : «Городец», 1997. — 192с.
14. Benjamin N. Cardozo. [The nature of the judicial process](#). — Holmes Beach, FL : Gaunt, 1998.
15. Dershowitz Alan. [Letters to a young lawyer](#). — New York : Basic Books, 2001. — xviii, 206 p.
16. [How to please the court](#) : a moot court handbook / edited by Paul I. Weizer. — New York : P. Lang, 2004. — vi, 190 p.
17. Gaubatz John T., Mattis Taylor. [The moot court book](#) : a student guide to appellate advocacy / 3rd ed. — Charlottesville, Va. : Michie Co., 1994. — xvi, 307 p.
18. Schjathvet C. E., Hafez Y. [ILSA Guide to International Moot Court Competition](#). A publication of the ILSA. — Washington: International Law Institute, 2003. — 151 p.

Збірники судових промов:

19. Истина и закон: Судебные речи известных российских и зарубежных адвокатов: В 4 ч. / Ассоциация юрид. центр.— СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. — 1115 с.
20. Кисеницкий И. М. Судебные речи по уголовным делам: процессы, защита, законность. — 2.изд., испр. и доп. — М. : Подмосковье, 1991. — 320 с.
21. Лазарева В. А. Теория судебной речи: Учеб. пособие. — Самара: Самар. ун-т, 2001. - 122 с.
22. Состязательность в уголовном судопроизводстве: Сборник. — Харьков: РИФ Арсис, ЛТД, 2005. — 752 с. (судові промови руських адвокатів кінця ХІХ — поч. ХХ ст., а також із практики Апеляційного суду Харківської області).
23. Судебные прения по уголовным делам: Учеб. пособие. — Казань, 1992. — 128 с.
24. Судебные речи: Сборник. — Минск: ООО «Новое знание», 2002. — 780 с.
25. Судебные речи знаменитых русских адвокатов. — М. : Проспект, 1997. — 392 с.
26. Судебные речи советских обвинителей. — М.: Юридическая литература, 1965. — 270 с.
27. Судебные речи советских адвокатов: Сборник / Ленинградская городская коллегия адвокатов. — М. : Госюриздат, 1960. — 271 с.

Див. також:

28. Брехт Бертольд. [Аутсбургский меловой круг](#) або [тут](#) (Кавказьке крейдяне коло)
29. Лемех Е. Б., Марданенко В. В., Міненко Т. О., Чесноков А. В. Мистецтво публічних дебатів: Навчальний посібник. — К. : Центр «Дебати», 2002. — 84 с.
30. Дебати. Методичні рекомендації щодо ведення дебатів: Навч. посіб.. — К. : А.П.Н., 2001. — 102 с.
31. Карнеги Дейл. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей; Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично; Как перестать беспокоиться и начать жить / пер.с англ. — Донецк : Сталкер, 2003. — 560 с.
32. [Кафка Франц](#). Вибрані твори: [Процес](#). [Вирок](#). Перевтілення. Голодомайстер: Для ст. шк. віку: — К. : Генеза, 2003. — 288с. або [Кафка Франц. Процес](#). — Х. : Фоліо, 2005. — 240с.
33. Маляренко В. Т. [«Суд Води» Кам'яної Могили як перший відомий у світі судовий процес](#)
34. Ивакина Н. Н. Профессиональная речь юриста: Учеб. пособие. — М. : БЕК, 1997. — 333 с.
35. Нелюба Анатолий. Професійна мова юриста. — Х. : Прапор, 2002. — 208 с.

III. Інша література

1. *Загурський О. Б.* Судові дебати в кримінальному процесі: правові та психологічні проблеми: Автореф. і дис канд. юрид. наук: 12.00.09 / Національна академія внутрішніх справ України. — К., 2003.
2. *Лебеза Л. А.* [О профессиональной этике государственного обвинителя](#) // Культура народов Причерноморья. — 1999. — №9. — С. 116-120.
3. *Пашин С. А.* Судебные прения в механизме установления истины по уголовному делу : Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук : (12.00.09) / МГУ им. М.В. Ломоносова. — М., 1988. — 19 с.
4. *Мамницький В. Ю.* Принцип состязательности в гражданском судопроизводстве: Дис...канд. юрид. наук: 12.00.03 / Национальная юридическая академия Украины. — Х., 1995.
5. *Хоматов Ю. В.* Развитие состязательного начала и деятельности адвоката- защитника в уголовном судопроизводстве Украины: Дис...канд.юрид.наук: 12.00.09 / Украинская гос. юридическая академия. — Х., 1994.
6. *Мартиненко П. Ф.* Кейс-метод у вивченні права: досвід Заходу і України // Проблеми вищої юридичної освіти: Тези доповідей та наукових повідомлень науково-методичної конференції (18-19 грудня 2001 р., Харків) / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2002. — С. 90—93; Його ж: Кейс-метод в опануванні права: досвід країн Заходу і Україна // Українське право. — 2002. — №1. — С. 222—228.
7. *Сірий М. І.* Судовий процес // Юридична енциклопедія: в 6 т.— Т. 5. — К., 2004. — С. 712.
8. *Шубіко В. П.* Дебати судові // Юридична енциклопедія: в 6 т.— Т. 2. — К., 1999. — С. 17.
9. *O'Barr William M., Conley John M.* Rules versus relationships: the ethnography of legal discourse. (див. [зміст](#)) — Chicago : University of Chicago Press, 1990. — xiv, 222 p.
10. *Dickerson Darby.* In Re Moot Court // Stetson Law Review. — 2000. — Spring. — P. 1219—1226.
11. *French R. R.* [The golden yoke : the legal cosmology of Buddhist Tibet](#). — Ithaca, N.Y. : Snow Lion Publications, 2002.
12. *Hodge Harry & James.* Famous trials. — Harmondsworth: Penguin Books, 1984.
13. *Wilkes Roger.* The Mammoth book of famous trials. — New York : Carroll & Graf Publishers, 2006. — xvi, 544 p.

IV. Конкурсні матеріали:

Див. за лінками відповідних конкурсів в Інтернеті.

1. **Перелік конкурсів з НСП іноземними мовами:** *Бігун В. С.* [Навчальні судові процеси](#), або як удосконалити професійні знання та навички з права, іноземної мови та ораторської майстерності // Юридичний журнал. — 2004. — № 11. — С. 70—74.
2. **Конкурс ім. Філіпа Джессопа:** актуальні матеріали англійською мовою стосовно Конкурсу див. в Інтернеті за лінком: www.ilsa.org/jessup: а) General Information, в) The 2005 Official Rules, с) The 2005 *Compromis*, d) Memorial Score-sheets, Oral Pleading Scoring Sheets, and those Commented, e) Samples of Memorials
3. *Бігун В. С.* **Конкурс ім. Філіпа Джессопа:** міжнародне публічне право, англійська мова та ораторська майстерність (істія, суть та українська традиція) // Часопис Київського університету права.— 2004.—№ 3. — С. 120—126; № 4. — С. 113—120. *Його ж:* «[Олімпійські ігри](#)» студентів-правників — **Конкурс ім. Філіпа Джессопа** // Юридичний журнал. — 2004. — № 11. — С. 70—74.
4. **Конкурс «Дністряньського» визначає кращих студентів-цивілістів** // Юридична газета. — 2006. — № 22. — С. 22.
5. *Дядюка Е.* «**Мастерство судебной речи**» (Донецький університет), VI Национальные юридические соревнования по хозяйственному праву и процессу // Юридическая практика. — 2005. — № 14.
6. **Інші конкурси:**
 - Націон. конкурс з цивільного права та процесу ім. С. Дністряньського (www.lawschool.lviv.ua),

- Національні юридичні змагання з господарського права та процесу «Майстерність судової промови» (<http://ycls.dongu.donetsk.ua>),
- Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition (www.ilsa.org/jessup),
- Telders International Law Moot Court Competition (www.telders.leidenuniv.nl),
- Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot www.cisg.law.pace.edu/vis.html),
- The Jean-Pictet Competition (www.concourspictet.org),
- Concours Charles Rousseau - Concours de procès simulé en droit international (www.rfdi.net),
- Конкурс ім. Ф. Мартенса з міжнародного гуманітарного права (www.help.icrc.org (шукати на сайті) E.-mail: ihl.mos@icrc.org),
- Central and Eastern European Moot Court Competition (www.europeanmootcompetition.org E-mail: da208@cam.ac.uk),
- Concours Européen des Droits de l'Homme René Cassin (<http://www.concoursassin.org>),
- WTO Moot Court Competition (www.elsa.org/emcc),
- The Inter-American Human Rights Moot Court Competition (www.wcl.american.edu/hracademy/mcourt),
- Niagara International Law Moot Court Tournament (www.cwru.edu),
- Manfred Lachs Space Law Moot Court Competition (www.spacemoot.org),
- International Environmental Moot Court Competition (www.law.stetson.edu/environmental),
- Modelo Simulando de Tribunal Internacional (www.austral.edu.ar/derecho/departamentos/icri/interior.htm),
- «Victor Carlos García Moreno» Moot Court Proceeding before the International Criminal Court (www.coladiemx.org/VCGM/2004/vcgm%20vi.htm),
- The Manne Moot Court Competition for Law and Economics (www.gmu.edu/org/mootcourt/competitions/manne),
- The National Constitutional Moot Court Competition (www.regent.edu/acad/schlaw/student_life/mootcourt/home.htm),
- The ABA Client Counseling Competition (www.abanet.org/lsc/competitions/clientcounseling),
- National Appellate Advocacy Competition (www.abanet.org/lsc/competitions/naac),
- Перелік інших конкурсів (moot court listing) (see : www.abanet.org/? шукати: Law Student Division, Competitions Home)

V. Інші веб-лінки

1. Court TV: <http://www.courttv.com/video/index.html> (резонансі судові процеси в США та світі)
2. ICTY, The Hague: <http://www.un.org/icty/>, <http://hague.bard.edu/video.html> (the trial of S. Milosevic)
3. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи – <http://khpg.org>
4. Famous Trials by D. O. Linder: <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/ftrials.htm>
5. Нюрнберзький процес // Вікіпедія
6. Справи Білла Клінтона [ч. 1](#), [ч. 2](#) // Юридичний журнал
7. JURIST - Famous Trials: <http://jurist.law.pitt.edu/trials.htm>
8. Links: http://cybersleuth-kids.com/sleuth/Reference/Law/Famous_Trials/
9. Law Buzz: <http://www.lawbuzz.com/index2.html>
10. ADR (Wikipeda) – http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_dispute_resolution
11. Сайти з Alternative dispute resolution – <http://adrr.com/>, <http://www.adrgroup.co.uk/>
12. Практика розрешення конфліктів – <http://www.commonground.org.ua/>

Викладач: [Бірун В. С.](#),
інші публікації: [1](#), [2](#)
www.bihun.info